

ПРИНЦИПИ РАЦІОНАЛЬНОГО ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ В НАПРЯМКУ ВИКОРИСТАННЯ ЇХ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Шевченко Т.І., к.е.н., асистент кафедри управління

Сумський державний університет, м. Суми

При впровадженні системи раціонального поводження з твердими побутовими відходами (ТПВ), на основі еколого-орієнтованого управління використанням їх ресурсного потенціалу, необхідно дотримуватися наступних принципів: пріоритетності вимог екологічної безпеки, індивідуального підходу, системності, комплексності, різноспрямованості мотиваційного впливу, послідовності, конкретизації.

Принцип пріоритетності вимог екологічної безпеки передбачає спрямованість на реалізацію найменш екодеструктивних варіантів поводження з відходами. Для цього критерієм їх відбору має бути максимальне значення величини відверненого економічного збитку на одиницю нанесеного економічного збитку від забруднення навколишнього середовища, що виникає при застосуванні того чи іншого варіанту поводження з відходами.

Принцип індивідуального підходу полягає у врахуванні регіональних та галузевих особливостей. При формуванні системи поводження з ТПВ в регіонах необхідно враховувати, що можливості вирішення проблеми в містах залежать від створення певних організаційно-економічних умов на державному рівні, які надалі дозволять її вирішувати зусиллями регіонів, міст, районів. Зазначаючи необхідність регулювання процесу поводження з побутовими відходами на державному рівні, на рівні регіонів (міст) повинні розроблятися місцеві концепції, стратегії, програми, які відповідають особливостям розвитку конкретного регіону, його потенційним можливостям. Особливе значення в цьому відношенні має усебічний аналіз стану регіону та оцінка його ресурсного потенціалу, для виявлення сукупності конструктивніших важелів відносно рішення тих або інших завдань.

Принцип системності – орієнтація інструментів на різних суб'єктів економічної системи, діяльність яких пов'язана з формуванням та використанням ресурсного потенціалу. Стимулювання усіх суб'єктів економічної системи, діяльність/дії яких пов'язані з формуванням та використанням ресурсного потенціалу побутових відходів, дозволить створити основи для впровадження системи раціонального поводження з побутовими відходами.

Принцип комплексності – вплив інструментів на всі складові процесу формування та використання ресурсного потенціалу (надання послуг щодо вилучення ресурсно-цінних компонентів з побутових відходів; проектування, виробництво та споживання продуктів, переробка яких технічно можлива та екологічно безпечна; виробництво та споживання продуктів з вторинного ресурсу та ін.).

Принцип різноспрямованості мотиваційного впливу – використання інструментів різних видів мотиваційного впливу на суб'єктів економічної системи, діяльність/дії яких пов'язані з формуванням та використанням ресурсного потенціалу відходів. Використання інструментів позитивної мотивації щодо цих суб'єктів обумовлене необхідністю збільшення попиту і пропозиції на: продукти (товари), переробка яких технічно можлива та найменш екодеструктивна; вторинні ресурси; продукти (товари), вироблені з використанням вторинного ресурсу; послуги по вилученню ресурсно-цінних компонентів з побутових відходів. Використання інструментів негативної мотивації обумовлене необхідністю зменшення попиту і пропозиції на: продукти (товари), переробка яких технічно неможлива та/або небезпечна; продукти (товари), вироблені з використанням первинного ресурсу при можливості їх виробництва з вторинного; продукти (товари), відходи виробництва якої неможливо переробити або небезпечно переробляти; послуги по захороненню та спалюванню побутових відходів, що містять ресурсно-цінні компоненти.

Принцип послідовності – використання інструментів для послідовного досягнення різних рівнів вилучення ресурсно-цінних компонентів з відходів та їх використання у народному господарстві.

Принцип конкретизації – орієнтація інструментів на конкретну ресурсно-цінну фракцію побутових відходів. Морфологічний склад побутових відходів свідчить про наявність ресурсно-цінних фракцій, кожна з яких має певний ресурсний потенціал. Вилучення ресурсно-цінних компонентів з кожної фракції має відбуватися шляхом сортування побутових відходів на основі децентралізованого підходу – у джерела їх утворення, що є необхідною умовою раціонального поводження з відходами. Величина ресурсного потенціалу певних фракцій може збільшуватися через зміни у структурі виробництва та споживання.

Екологічний менеджмент у загальній системі управління : збірник тез доповідей Тринадцятої щорічної всеукраїнської наукової конференції, м. Суми, 17-18 квітня 2013 р. / Відп. за вип. О.М. Теліженко. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 145-147.